

ITÄMERI PARANNETAAN TEOILLA

Kuva: Riku Lumiaro

Itämeri on aina ollut väylämme suuremmille vesille sekä kansainvälisesti merkittävä viennin ja tuonnin merireitti. Itämeri on myös elannon lähde paikallisille kalastajille ja virkistäytymispaikka meille jokaiselle.

Vuonna 2008 voimaan tullut meristrategiadirektiivi velvoittaa EU-jäsenmaat laatimaan merivesilleen merenhoito-suunnitelman. Tavoitteena on, että hyvä meriympäristön tila saavutetaan Euroopan merillä vuoteen 2020 mennessä. Suomi sai vuonna 2015 valmiiksi oman merenhoitosuunnitelmansa. Valtioneuvosto hyväksyi joulukuussa merenhoitosuunnitelman viimeisenä osana toimenpideohjelman. Meidän kaikkien panosta tarvitaan sen toteutukseen.

Itämeri on maailman nuorin meri. Se on myös maailman toiseksi suurin murtovesiallas. Makean ja suolaisen veden sekoittuminen on luonut Itämerelle ainutlaatuisen ekosysteemin. Meren mataluus, hidaskuoli ja herkkä eliöstö ovat altistaneet Itämeren myös epäsuotuisille muutoksille, kuten rehevöitymiselle, haitallisille aineille ja ekosysteemimuutoksille.

Itämeren tilan parantaminen edellyttää monenlaisia toimenpiteitä sekä itse merialueella, että sen valuma-alueella. Vastineeksi puhdas meri tarjoaa elinkeinon kalastajille sekä virkistäytymispaikan ihmisille. Se on myös parempi elinympäristö kaloille ja muille meren eläimille ja kasveille.

Stop rehevöitymiselle!
Liiallinen ravinnekuormitus ja siitä johtuva rehevöityminen on edelleen Itämeren pahin ongelma.

”Ravinnekuormitus on vähentynyt, mutta toipuminen kestää.”

Rehevöitymisen merkit näkyvät meille jokaiselle rantojen nuhraantumisen ja sinilevänä. Nämä puolestaan haittaavat meren virkistyskäyttöä. Vielä suurempi haitta on siellä, minne emme näe eli meren pohjassa. Pahimmillaan happikato johtaa pohjaeläinyhteisöjen tuhoutumiseen.

Suomella on tiukat tavoitteet vähentää Itämeren rehevöitymistä. Rehevöitymistä aiheuttavat ravinteet ovat typpi ja fosfori. Merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmalla edistetään maataloudesta aiheutuvan vesistöihin päätyvän fosforihuuhtouman vähentämistä. Peltojen ravinteiden sitomisessa ja kuormituksen ehkäisemisessä on saatu hyviä

Mistä on kyse?

EU-jäsenmaita sitova meristrategiadirektiivi tuli voimaan vuonna 2008. Direktiivi velvoittaa kaikki EU-maat laatimaan merivesilleen merenhoito-suunnitelman. Valtioneuvosto hyväksyi joulukuussa 2015 Suomen merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelman vuosille 2016-2021.

Toimenpideohjelma vähentää meriympäristöön kohdistuvia ihmisen toiminnasta aiheutuvia paineita ja parantaa meriympäristön tilaa. Tavoitteena on, että meriympäristön hyvä tila voidaan ylläpitää tai saavuttaa vuoden 2020 loppuun mennessä.

testituloksia pelloille levitettävällä kipsillä.

Toinen uhka meriluonnon monimuotoisuudelle ovat haitalliset aineet. Haitta-aineiden vaikutukset kohdistuvat Itämeren eliöstöön ja ravinneksi käytettävien kalojen kautta ne voivat ulottua myös ihmisiin. Rehevöitymistä aiheuttavien ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormitus päättyy Itämereen pääasiassa jokien kuljettamana, mutta myös ilman kautta. Toipuminen tavoiteolosuhteisiin on hidasta ja kestää vähintäänkin kymmeniä vuosia. Toimenpiteillä näkyviä muutoksia on kuitenkin mahdollista saada aikaan nopeastikin.

Koska saasteet eivät tunnista valtioiden rajoja, ravinnekuormituksen vähentämisessä keskeistä on kansainvälinen yhteistyö. Hyvä esimerkki onnistuneesta

yhteistyöstä on Pietarin kaupungin jätevedenpuhdistuksen parantaminen.

Kaupallisesti tärkeä väylä

Itämerellä seilaa joka päivä noin 2 000 suurikokoista alusta. Suomen viennistä jopa 90 % ja tuonnista 80 % kulkee meriteitse. Tavoitteena on, että merenkulku

on turvallista ja sillä on mahdollisimman vähän haitallisia ympäristövaikutuksia.

Tehokkain tapa estää onnettomuuksia on parantaa merenkulun turvallisuutta. Tästä hyviä esimerkkejä ovat meriliikenteen ohjaus- ja informaatiojärjestelmien kehittyminen. Kansainväliset säädökset ovat merkittävässä

asemassa merenkulun turvallisuuden parantamisessa.

Jatkuvan kehityksen kohde

Puhtaan Itämeren eteen on tehty Suomessa paljon työtä. Suomi on sitoutunut useisiin kansainvälisiin sopimuksiin, jotka edistävät meriympäristön suojelua. Näistä keskeisin on Itämeren suojelua

koskeva yleissopimus, joka tunnetaan myös nimellä HELCOM. Ympäristöministeriö tekee Itämeri-yhteistyötä aktiivisesti muiden ministeriöiden, ELY-keskusten, kuntien, tutkimuslaitosten, järjestöjen ja kansalaisryhmien kanssa. Myös Suomen Ympäristökeskus SYKE, Luonnonvarakeskus sekä Metsähallitus tuottavat Itämerestä tietoa eri muodoissa.

Jokainen voi vaikuttaa Itämeren ja sen meriluonnon tilaan pienilläkin teoilla. Ympäristökasvatuksella ja esimerkin voimalla on suuri rooli siinä, miten tulevat sukupolvet kunnioittavat merta.

Kuvat: Milla Westin

Havainnekuva Itämerestä ennen ja jälkeen merenhoidon toimenpiteiden

”Suomenlahdella on valoa näkyvässä. Itämeri-yhteistyö tuottaa tulosta.”

Merenhoitosuunnitelman keskeiset toimenpiteet

- rehevöitymisen hillitseminen
- vaarallisten ja haitallisten aineiden vähentäminen meriympäristössä
- meriluonnon monimuotoisuuden suojeleminen
- merenkulun ympäristönsuojelusta huolehtiminen
- merellisten luonnonvarojen kestävä käyttö ja hoidon edistäminen
- merenpohjiin kohdistuvien ihmisvaikutusten vähentäminen
- hydrografisten muutosten aiheuttamien häiriöiden estäminen
- meren ja rantojen roskaantumisen vähentäminen
- vedenalaisen melun vähentäminen

Lisätietoa

ym.fi
syke.fi
ymparisto.fi/vaikutavesii
wwf.fi
johnnurmisenfaatiao.fi
helcom.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Faktaa ympäristönsuojelusta on ympäristöministeriön julkaisu

PL 35,00023 VALTIONEUVOSTO
www.ym.fi